

tvrtva za Dalmaciju, a peta u Sr. Karlovcima za pravoslavne u bivšoj monarhiji. — I crkva u Bugarskoj srasla se sa državom, a bila je u velikoj borbi s grčkom crkvom. Glava bugarske crkve je Exarh, koji je stolovao u Carigradu sve do g. 1913. — I u Rumunjskoj postoji od 1885. autokefalna crkva u Bukureštu za pravoslavne Rumunje u kraljevini. Za one u Ugarskoj imade metropolija u Sibinju, za one u Bukovini u Černovicama, dok su Rumunji u Besarabiji morali priznavati rusku sinodu.

Težište pravoslavlja nalazi se u Rusiji. Tamo će i ostati. Pisac završuje svoju knjigu sa poglavljem o ujedinjenju. To je ideal mnogih prijatelja unije. Po ljudsku sudeći imade za to malo izgleda, ali nedokučivi su putevi Božji. Od Boga se ta milost mora prositi, kako to čini katolička Crkva. — Ovo vanredno zanimivo i aktuelno djelo preporučujem.

Dr. P a z m a n.

O. Casel O. S. B.: *Das Gedächtnis des Herrn in der altchristlichen Liturgie.* Freiburg i. Br. 1918. Herder'sche Verlagshandlung. U maloj 8-i str. 37. Cijena 90 Pf.

To je drugi sveščić djela pod naslovom »Ecclesia orans« od opata Ildefonsa Herwegena, koje smo ocijenili u 3. broju ove smotre na str. 271. Dok je pisac prvoga sveščića razložio nam temelj liturgičkoga života sa gledišta filozofskog i psihološkog te pri tom upozorivao nas, kako da to i s modernoga gledišta shvatimo; to nas pisac ovoga drugoga sveščića uvodi u praktičnu liturgiju, i to u srce i središte njezino, u kanon euharističkoga bogoslužja. U predgovoru (Vorwort) prikazuje nam pisac važnost starokršćanske liturgije za sadašnjost. U pogl. I. riše nam, kako je nastala starokršćanska žrtva evkaristična iz duha i pobožnosti vjernikâ; u pogl. II. prikazuje nam sadržaj evkarističke žrtve; u pogl. III. riše nam značajku molitava evkarističnih, spoređuje ih s drugim molitvama i prika-

zuje nam, kako je od toga nastao današnji rimski kanon. -- Kako već rekoh kod recenzije prvoga sveska, to je polje skroz neobrađeno, vidici novi i nepoznati, predmet zahtijeva zaseban studij, a kad pročitaš, milo ti je, što si doznao nešto tako važna, lijepa, starodrevnu stvar s novoga gledišta. Ovo povjesničko-liturgičko razmatranje plodonosno je i korisno i za religiozni današnji život. Preporučujem.

Dr. P a z m a n.

Ries Dr. Josef: *Die Mische eine ernste Pastoralionsorge.* U 8° str. 4+76. Freiburg i. Br. 1918. Herder'sche Verlagshandlung. Cijena M 1.70.

Ovo je treći sveščić izdanja pod naslovom »Hirt und Herde« kao priloga za savremenu dušobrižničku službu što je izdaje nadb. misijonarski institut u Freiburgu. Pitanje je ovo zgodno odabrano, jer je praktično, veoma često se susreće dušobrižnik s ovim pitanjem u svojoj pastoračiji, pa je dobro i korisno, ako se svi stim pitanjem dobro upoznađu. Treba naime unijeti dovoljno svijetla, da se vidi sva mizerija mješovitih ženidbi. Na temelju brojnih sabranih ma i nepotpunih statističkih podataka upozoruje pisac ponajprije na dvostruku činjenicu, naime da broj mješovitih sveudilj raste, a broj čistih katoličkih brakova postojano pada. Prva kobna posljedica toga jest, da se ogromni broj brakova ne sklapa crkveno nego samo civilno. Druga kobna posljedica mješovitih brakova jest, da se djeca iz takvih brakova krštavaju i odgajaju ne u katoličkoj Crkvi nego većinom u nekatoličkoj sekci. Treća kobna posljedica jest, da se među takvim supruzima učvršćuje vjerski indiferentizam, budući da jedna stranka drugoj za volju od svojih religioznih prava pobušta. dužnosti kršćanske iz obzira ljudskog zanemaruju, da katolička stranka prelazi na protestantizam i tako se množe slučajevi opostazije. Među ostalim nevoljama pokazule statistika, da su